

Цитування:

Савчин Л. М. Аксиологія танцю в культурологічній парадигмі: традиції і сучасність. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2023. № 1. С. 59–64.

Savchyn L. (2023). Axiology of Dance in Cultural Paradigm: Traditions and the Present. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 59–64 [in Ukrainian].

Савчин Лілія Михайлівна,
кандидат історичних наук, доцент,
заслужений діяч мистецтв України,
докторант Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0002-6833-6462>
liliasavchin@gmail.com

АКСІОЛОГІЯ ТАНЦЮ В КУЛЬТУРОЛОГІЧНІЙ ПАРАДИГМІ: ТРАДИЦІЇ І СУЧАСНІСТЬ

Мета – розкрити методологічну парадигму культурологічного дослідження аксиології танцю на тлі теоретичної взаємодії традицій та сучасності. **Методологія дослідження.** Міждисциплінарний характер розвідки базується на поєднанні теоретичного обґрунтування традицій та практичного спрямування в сучасні наративи. Сила впливу змісту знання культури полягає в поясненні сучасного через минуле та в проектуванні майбутнього поступу. Так ми розглядаємо методологічний ключ до розуміння діалектичної єдності феноменів традиції та новачі в їх культурному розвитку. Єдальною ланкою між минулим, теперішнім і майбутнім є своєрідність історичного місця культури народу, його національний дух, заглиблений в етнокультурогенез. У статті зосереджено увагу на структурно-функціональному методі як провідному між традиціями й нинішніми історико-культурними процесами, хронотопами культурологічної регіоніки від філософів давніх епох, митців літератури до провідних культурологів сучасної України. **Наукова новизна.** Розкрито взаємодію традицій із сучасною системою культурології на ґрунті аксиології танцю. Аксиологія танцю виступає феноменом у культурологічній парадигмі специфіки конституювання результатів танцювальної культури в просторі етнокультури. **Висновки.** Аксиологію танцю розглянуто в площині культуротворчого феномену. Висвітлено динаміку етичних цінностей у часопросторовій інтроєкції, які продукуються танцем та унормовуються як важливий компонент у системі соціокультурних зв'язків у збереженні традицій. Танець протягом тисячолітнього історико-культурного розвитку демонструє духовну єдність народу, цілісність культурної парадигми як чинника ціннісної основи особистості, яка інтегрується в соціум, усвідомлюючи мотивацію духовних потреб.

Ключові слова: культурологія, танець, аксиологія, традиції, особистість.

Savchyn Liliia, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Honoured Artist of Ukraine, Doctoral student of the National Academy of Culture and Arts Managers

Axiology of Dance in Cultural Paradigm: Traditions and the Present

The purpose of the article is to reveal the methodological paradigm of the cultural study of dance axiology against the background of the theoretical interaction of traditions and modernity. **The research methodology.** The interdisciplinary nature of the research is based on a combination of theoretical justification of traditions and practical direction into modern narratives. The power of influence of the cultural knowledge content lies in explaining the present through the past and in designing future progress. This is how we consider the methodological key to understanding the dialectical unity of the phenomena of tradition and innovation in their cultural development. The unifying link between the past, present, and future is the originality of the historical place of the people's culture, its national spirit is immersed in ethnocultural genesis. The article focuses on the structural-functional method as a guide between traditions and current historical and cultural processes, chronotopes of cultural regionalism from philosophers of ancient eras, literature artists to leading culturologists of modern Ukraine. **Scientific novelty of the research.** The interaction between traditions and the modern system of cultural studies on the basis of dance axiology is revealed. The axiology of dance is a phenomenon in the cultural paradigm of the specificity of the constitution of the results of dance culture in the ethnocultural space. **Conclusions.** The axiology of dance is considered in the plane of the cultural phenomenon. The dynamics of ethical values in spatial-temporal introjection, which are produced by dance and normalised as an important component in the system of socio-cultural ties in the preservation of traditions, are reflected. During the thousand-year historical and cultural development, the dance has demonstrated the spiritual unity of the people, the integrity of the cultural paradigm as a factor of the value basis of the individual who integrates into society, realising the motivation of spiritual needs.

Key words: culturology, dance, axiology, traditions, personality.

Актуальність теми дослідження. Культурологія аргументує ціннісні чинники досліджень у царині проблем культури та мистецтва, об'єктивуючи підходи до інтерпретації проблем духовної культури в площину аксіології. Адже всеобшир аксіології уможливило вираження змістового відношення людини в площині чи не всіх сторін діяльності в різних сферах її професійної спрямованості – від орієнтирів на давні традиції до сучасних наукових пошукувань.

Як феномен культури цінності перебувають на стику різноманітних галузей наукового знання: педагогіки, психології, філософії, культурології, мистецтвознавства, соціології та ін. Відтак їх вивчають й аналізують з різного погляду. Особлива гостро це постає саме сьогодні, адже війна росії з Україною порушує питання трактування означеного питання винятково в духовній сфері, проте чітко аргументуючи на радикальних перемінах у пріоритетах у свідомості молоді та її орієнтирів.

На це українська дослідниця Т. Біленко слушно зауважує, що ціннісні пошуки особистості зумовлені загальною ситуацією в країні, та акцентує на національній ідеї, патріотизмі, не залишаючи осторонь матеріальний добробут, проте соціокультурне завдання митця бачить у спроможності «проникнути в душу сучасника і допомогти в осягненні дійсних духовних цінностей» [1].

Аксіологічна тематика набуває значущості нині в контексті активізації та трансформації культурно-історичного процесу, що відбувається в суспільстві через те, що давні ідеологеми відійшли в небуття, а сучасні здебільшого напрацьовуються. Проблема цінностей постає перед науковою спільнотою в часі невизначених ознак варіативності суспільного простору, коли життєдіяльність особистості передбачає інтеграцію в соціальний рух до цілісної системи соціуму. Тому, якщо озирнутися у зворотний бік історичного буття, такі проблеми мали місце перед людиною як у попередніх епохах, так і нині.

Аналіз досліджень і публікацій стосовно окресленого питання не можна штучно локалізувати. Тому досліджувану проблему ми й розглядаємо від часу давньої філософії до сучасних наукових інтерпретацій. У нашому дослідженні ми актуалізуємо культурологічну парадигму в площині аксіології танцю. Коло дослідників, котрі з'ясовують проблеми аксіології танцю, ми виокремлюємо методологією культурологічного дослідження – структурно-функціональним методом. Звісно, значний теоретичний спадок сучасним дослідникам залишили мислителі минулих

епох. Тож завдяки імплементації традицій в аксіологічну сферу сучасні науковці мають можливість дискутувати в площині її сутнісно-змістової основи. Танець за своєю природою може об'єднувати наукові пошукування з естетичною діяльністю, філософські міркування з традиційною пластичною культурою відтворення, культурологічні дослідження з тілесними баченнями; тому науковий доробок вітчизняних авторів є рушієм передумови культурологічного виміру аксіології в контексті танцювальної культури та формування особистісної якості, акцентуючи на молоді. З огляду на це, постає здатність забезпечити ефективність саморозвитку, сприяння сутнісній характеристиці естетичної діяльності, унормування структури та генези духовної культури, у якій танцювальна культура уможливило фіксацію традицій з певною інтеграцією на сучасний ґрунт. Адже культурологія має власну мотивацію аксіологічного кола проблем, що інтегруються в певному середовищі завдяки ціннісному її обґрунтуванню.

Аксіологія (від грецького – цінність, вартість; слово, поняття, вчення) – вчення про цінності, філософська теорія цінностей, що з'ясовує якості та властивості предметів, явищ, процесів, здатних задовольняти потреби, інтереси й буття людей [6].

У науковій літературі побутує розмаїття підходів понять аксіології і, відповідно, трактування концептуальних засад та методів досліджень. Відомо, що цінності окремої людини або групи утворюють ціннісну систему, серед яких є домінуючі та субдомінантні. Так, розкриваючи внутрішній світ особистості, мистецтво залучає людину до найпоширеніших форм її діяльності, до певного особистісного та соціального ідеалу. Художній твір підводить людину до творчої основи, дає їй стимул, справляючи перетворювальний вплив. Мистецтво, наука, освіта – потужні чинники ціннісних орієнтацій. Вони моделюють духовний світ людини, зумовлюючи основу в системі поглядів та переконань, що становлять фундамент світогляду й життєтворчості. У цьому аспекті науковий інтерес виявляли мислителі давнього світу до сучасних теоретиків.

Аксіологічні орієнтири завжди були складовою сутнісної основи особистості. В епоху Античності визнавали ідеал гармонійно, усесторонньо розвинутої людини. Тоді ж виникла й почала розвиватися нова ціннісна парадигма – краса (ідеал людини), що спрямована насамперед до духу й тіла людини.

Мета статті – розглянути й проаналізувати методологічну парадигму культурологічного дослідження аксіології танцю на тлі теоретичної взаємодії традицій і сучасності.

Виклад основного матеріалу. Наука про чесноти унормувалася від часу діяльності давньогрецького філософа Аристотеля, який утворив від слова «етика» (наука про мораль, моральність) займенник «етнічний», щоби окреслити групу якостей складової структури характеру людини: доброта, упевненість, милосердя, щедрість, любов. У розумінні Аристотеля моральні проблеми життя людини вивчає етика, означуючи категорії добра і зла, розглядає різноманітні моделі міжлюдських відносин. Протягом усієї історії культурного поступу домінували такі основні категорії: поняття добра та обов'язку, шляхетності, милосердя, совісті, любові й ін. При цьому одні філософи (наприклад Платон), міркуючи над поняттям добра (блага) виокремлювали ціннісну площину: добро, смисл життя людини, інші – здебільшого поняття відповідальності (І. Кант). Як вищі цінності визнавали знання – благо, котре дає змогу відрізнити істинне добро від надуманого; основні істини: душа, особистість, свобода, вибір, самостійність (Сократ); любомудрість, істина, доброта, краса (Аристотель).

В епоху Відродження віра в безмежні можливості людини, його волю, творчість, чесноти групуються в систему координат з істиною, добротою, красою (М. Монтень, Е. Дюркгейм, М. Вебер). Гуманіст М. Монтень розглядає цінності лише у взаємозв'язку з людиною. Він обґрунтовує міркування, що пріоритети потрібно розглядати крізь призму усвідомлення самоцінності людської особистості. Тому цінності залежать від того, яка думка в людини переважає.

На наш погляд, цінність може бути пріоритетною лише тоді, коли вона акумульована без значущого акценту вираженої вартості, на відміну від матеріальної ціни. Цінність важлива й виокремлюється лише у свідомості, вона має чітко визначену сутнісно-змістову основу. Цінність можна ототожнити з оплатою в розумінні нагороди за що-небудь. А самооцінку розглядають як оцінку самого себе, своїх чеснот та недоліків, зрештою, своїх вчинків. Самооцінка несе відповідальність як за власну оцінку, так й у контексті додаткової зовнішньої оцінки – батьків, учителів, однодумців. За переконанням М. Монтеня, моральність більш цінна, аніж вартісна матеріальна цінність.

Е. Дюркгейм і М. Вебер включали цінності в структуру та життя суспільства, котрі «створюють регулюючі й фактично примусові

сукупності законів для збереження діючої системи, для її управління і збереження рівноваги».

В епоху Просвітництва стають значущими ідеї про цінності свободи, справедливості, добра, істини, віри, розуму, моральності, любові до Вітчизни (Ж.-Ж. Руссо, І. Песталоцці, У. Томас, І. Кант, В. Віндельбанд, К. Ясперс). У педагогічних трактатах Руссо ідея про вільне виховання людини просякнута духом гуманізму та демократизму. Любов, повага, виховання «добротного серця», «доброї волі» й «добрих міркувань» стали провідними цінностями французького педагога. Негативним у теорії і практиці Руссо є деяка ізоляція індивіда від культури. Адже якщо особистість не має внутрішнього споживання культурного змісту, вона зупиняється у своєму розвитку, дрібніє, духовно убожіє.

Одним з яскравих проявів аксіології, що втілює в собі світоглядно-естетичну інформацію і є основним засобом духовної значущості сучасної епохи, є традиції. Адже вони уможливають процес передачі від покоління до покоління авторитетні в минулому духовні цінності, діяльнісні чинники культурного діалогу, які донині забезпечують аксіологічний зміст. Так й уможливаються аксіологічні принципи за функціональними групами, на тлі яких здійснюється спрямованість до творчої діяльності на основі традицій. Сьогодні світоглядні трансформації зумовили нове усвідомлення і розуміння ролі хореографічних традицій у культуротворчих процесах – так відбувається рух від дегуманізації до пост- і трансгуманізму. Відтак найбільш значна компонента, що зберігає пам'ять народу про ментальні архетипи й стереотипи гуманістичного буття, є традиції.

З огляду на реалізацію принципів у площині креативних здібностей і вмій відбувається взаємозв'язок культур, комунікаційних систем, взаємовідношення культурології з репродуктивним началом ціннісних орієнтирів. Так аксіологічні ідеї генетично постають як явища переоцінки цінностей у процесі їх збереження та трансформації. Виокремлені аксіологічні принципи забезпечують їх описові функції, визначають традиції як провідні універсали культурологічної парадигми.

Теоретичні досягнення про пріоритети й базований на цьому моральний досвід ХІХ століття прийнято пов'язувати з іменами вітчизняних письменників, філософів, педагогів, психологів, з-поміж яких ми виокремлюємо

І. Котляревського, Лесю Українку, Т. Шевченка, І. Нечуй-Левицького, І. Франка та ін.

Найдавнішу інформацію про ймення українських танців у поетичному висвітленні довідуємося з поеми Івана Котляревського «Енеїда» (1796 р., після 20 років розгрому Запорізької Січі). Пам'ять народу має міцне коріння, і танець та деякі рухи (викрутас, вихилас, третяк, гайдук) І. Котляревський згадує як «Горлиця», «Гоцак», «Вегеря», «Дудочка», «Журавель», «Зуб», «Метелиця», «По балках», «Санжарівка» [2].

Народна творчість була чи не основою красного письменства Івана Нечуя-Левицького. Провідними принципами письменник проголошує нарativi народності та національності, орієнтуючи читача на осмислення високих життєвих ідеалів краси та художньої правди. У народному дусі письменник зосереджував описи деталей розваг – вечори з музиками й танцями на професорських зібраннях. Паничі танцювали кадрили, польку, вальс: «Молоді професорівни й купцівни не хотіли навіть пити чаю та все ждали, щоб музики швидше заграли до танців... Музики весело й голосно вдарили сигнал...» [5, 54].

У прозі Лесі Українки (оповідання «Приязнь») йдеться про розваги мешканців села Колодяжне, що на Волині, – їх пісні, танці, музику. Деякі з них авторка як фольклористка спорадично (без деталізації) описала, зокрема йдеться про танці «Крутях», «Козак», «Чумак», «Валец», «Гречаники». В інших творах довідуємося про «Козачок», «Сабадашку», «Попадю», танець на столі, танці русалок і мавок. Художні описи танцювального мистецтва українців слугують цінним етнографічним матеріалом для хореографії. Адже письменники реально відвідували ті місця, де українська молодь заводила свої танці (вечорниці, вулиці, свята, весілля, поховання та ін.), уважно спостерігаючи за всіма нюансами дійства, ніколи не вигадували нових назв танців і танцювальних рухів [3].

З огляду на зазначене, проблема цінностей та їх пріоритетів виникає як реакція суспільної свідомості до об'єктивної парадигми історико-культурного розвою. Відтак уже для людини ХХІ століття в умовах просторової всезагальної трансформації цінностей питання взаємодії танцю з особистістю постає як насправді актуальне – як у традиційній основі, так і її трансформації в сучасну площину.

Початок третього десятиліття ХХІ століття означений фундаментальним характером змін та глобальним гнітом в економіці, політиці,

екології, моралі, освіті, культурі. Тож сучасні умови спрямовують молодь до різних видів діяльності, де культура та мистецтво (у їх основі танець) відіграють роль індикатора рівня її адаптації в естетичний простір. Вочевидь, інтенсивні зміни потребують наукового обґрунтування та передбачають пошук перспективних стратегій розвитку пріоритетів як провідних складових осучаснення життя молоді. З огляду на це, формується необхідність усвідомлення та розуміння потреб становлення нового рівня осмислення і наукового аналізу дослідниками сучасних викликів людства. Принагідно формуються і розв'язуються світоглядні питання, визначаються цінності, формуються пріоритети.

Для якісної і ефективної адаптації ми виокремлюємо танець у площину до процесів, що відбуваються під впливом фундаментальних зрушень. Пріоритети формуються на ґрунті поведінки, вчинків, життєвих орієнтацій, моральних, етичних, естетичних переконань, значущої спрямованості, що може характеризувати взаємодію активності особистості з певним світоглядом як складного соціального феномену. Пріоритети нині потерпають від стрімкозмінної динаміки – і це спричинює потребу осмислити оновлену ціннісну матрицю. До певної міри зазначена теза спонукає молодь (яка живе танцем) організувати особистісний простір на тлі сучасних умов з урахуванням вимог функціонування суспільства.

Людське буття не віддільне від аксіології, тобто об'єктів, що мають особливу магнетичну силу і є індикатором рівня культури. Відтак, наповнюючи мотиваційно-смісловий потенціал аксіології танцю конкретною сутнісно-змістовою формою, вони, цінності, взаємодіють і регулюють міжособистісні та суспільні відносини (до прикладу танцю та особистості, традицій і сучасної культури). Основою аксіосфери танцю є синтез творення пластичного руху людиною, яка «народжує» танець, з її особистісною складовою. Демонстрація цінностей культури засобами танцю в усі часи сприяла її візуалізації та осмисленню і вибудовувала світоглядно-естетичні зв'язки людини з певним соціальним середовищем. Про це йдеться в працях провідних культурологів, мистецтвознавців та педагогів, які актуалізують аксіологічні характеристики сфери хореографії в умовах сучасних цивілізаційних утисків і загроз.

На сучасному етапі недостатньо досліджена сутність ціннісних орієнтирів танцю в площині власного існування та функціонування їх цінностей. Тому засадничими джерелами нашого дослідження є роботи сучасних культурологів та мистецтвознавців О. Афоніної (мистецький простір), Ж. Денисюк (етнокультурні цінності), П. Герчанівської (українська народна культура), О. Копієвської (культурні практики в цивілізованих студіях), О. Колесник (феномен інтерпретації в художній культурі), С. Садовенко (українська народна пісенна творчість), В. Личковаха (репрезентації етнокультури в мистецтві) та ін. Шановні автори пов'язують культуру й мистецтво, як правило, зі здатністю людської свідомості відображувати й фіксувати значення духовних чи матеріальних, реальних чи уявних об'єктів для задоволення людських духовних потреб та інтересів. Від того наскільки глибоко увійдуть у буття індивіда загальнолюдські цінності, залежить його (особистісний), конкретний внесок у розвиток соціуму або принаймні наповнюваність його особистого життя істинно людським смислом і реальним гуманістичним змістом, що й було декларовано у філософії від епохи Античності до сучасних наративів.

Із цього приводу взаємодію філософії і культурології проаналізував В. Личковах у монографії «Філософія етнокультури» [4]. Загальною настановою автора, як це можна зрозуміти з його дослідження, є спроба представити філософію етнокультури як вивчення «мови» культури, що виявляє її універсальні та національні дискурси. Вступаючи у своєрідний діалог із культурою, «слухаючи» цю мову, філософія етнокультури прагне реконструювати ментальність народів, що відображається в мистецтві, літературі, регіональних традиціях тощо.

Саме культурологія уможлиблює окреслення кола цінностей, що мають загальнолюдське значення як в онтологічному, так й історико-культурному розумінні, тоді як деякі наукові підходи (психологічний, педагогічний, соціологічний) зорієнтовані на вивчення всієї системи цінностей, значущих для суспільства того чи іншого конкретно-історичного часу, чи для певних соціальних прошарків, груп, навіть індивідів, на вивчення цінностей крізь призму мотиваційних спонукань, значущих для особистості інтересів, бажань, установок тощо.

Ми виокремили дещо протилежний вектор наукового зацікавлення, тобто аксіологію танцю. Спорадично розберемо теоретичний комплекс, пов'язаний з танцювальною культурою: безпосередньо танцювання,

культуру танців, науку їх запису, творчість постановників, наукові дослідження в галузі хореографії, систему підготовки фахівців цієї сфери, соціокультурну цінність мистецтва хореографії. Ключовим поняттям у визначенні предметного поля аксіології танцювальної культури є поняття «танець», який слід обґрунтувати на основі розмаїтості сфер його висвітлення.

Так аксіологію танцю слід розглядати під кутом зору носія творчого, пластичного, фізичного та інтелектуального потенціалу для особистості. У цій площині розвиваються особливі знання, уміння, як-то: образність мислення, чутливість сприйняття культурних процесів, усвідомлення історичної картини світу. Танець має здатність упроваджувати в життєтворчість нове бачення форм побутування, нівелюючи консерватизм і застій. У такому баченні традиції виступають провідними чинниками.

У теоретичній аргументації загальнолюдських цінностей танець можна розглядати в парадигмі культурології на рівні сучасних реалій, тому активізацію процесу культурно-історичного розвитку ми концентруємо саме на традиціях танцювальної культури.

Відтак сучасний період розвою культури потребує актуалізації народного хореографічного мистецтва, характерною особливістю якого є традиційно-орієнтований характер та насиченість архетипічною символікою.

З огляду на це особливого значення набуває вивчення зв'язків хореографічних традицій зі світом життя певного етносу, з його уявленнями, святково-обрядовою та ритуальною сферою. Зазначені тенденції зумовлюють необхідність у науковому аналізі етнокультурних архетипів автентичних хореографічних форм, які характеризуються міцною сталістю пластичних «етнокодів» та закладеною в основу їх семантики. У танці народжуються образи, які можуть бути посередниками в діалозі між етнокультурними архетипами та символікою української хореографії. У цьому контексті набуває актуалізації обрядова культура побуту, родини, сім'ї, народного календаря. Відповідно, танець в обрядовому комплексі постає як художній образ, що формує естетику дійства, моделює комунікації, сприяє збереженню традицій та їх трансляції в культурну пам'ять.

Маємо зауважити, що в контексті аксіології танець ми презентуємо як рушійну силу збереження пластичних традицій, означуючи самотність і самоідентифікацію, інтегруючи традиції пластики в сучасну культуру. Провідною частиною цього процесу

означаємо саме танець як засіб формування духовних основ, навчально-пізнавальної діяльності в системі культури й освіти, себто набуття універсальної пріоритетності, відповідно до ціннісної природи, безпосередньо аксіологічних підстав культури й освіти.

У площині аксіології танцювальне мистецтво може виступати в ролі духовних орієнтирів й органічно пов'язуватися з поняттям «мета» в життєдіяльності. Якщо вважати, що будь-яка діяльність людини є цілеспрямованою, то, відповідно, будь-яка мета повинна мати ознаки цілей-цінностей. Ми завбачуємо, що в ролі таких виступають творчі й естетичні ідеї та відносини, які моделюються та впроваджуються в парадигму культурології, почасти, завдяки танцювальній культурі.

Ціннісна орієнтація певної діяльності (наприклад хореографічного мистецтва) людини пов'язана із закріпленням в індивідуальній та колективній свідомості системи архетипів, на основі яких реалізуються еталонні маркери поведінки, що мають здатність урегулювати практику досягнення цілей-цінностей. Адже цінності пов'язуються з усвідомленням регулювання діяльності творчої людини, спрямованої на досягнення певної мети.

Аксіологію танцю в контексті культурологічного підходу доречно розглядати як культурно-історичне явище, яке у власному поступі реалізує етнокультурні особливості нації. Протягом усієї історії існування танець взаємодіє з довкіллям, сферами різноманітних мистецтв, уможливорює пізнання світу та усвідомлення себе у світі. Танець на кожному етапі розвитку суспільства корелює з певною місцевістю, зберігає її регіональні духовно-світоглядні риси й відтворюється на основі етнокультурних традицій. У танці закодовані джерела та семантичні коди традиційної культури, первинно закладені в танцювальній спадщині, що й відображено в сучасній системі культурологічних знань.

Наукова новизна. Розкрито взаємодію традицій із сучасною системою культурології на ґрунті аксіології танцю. Аксіологія танцю виступає феноменом у культурологічній парадигмі специфіки конституювання результатів танцювальної культури в просторі етнокультури.

Висновки. Оскільки традиції є суб'єктом культурного творення, то саме вони спрямовують зусилля на збереження національної самобутності української культури й урівноважено сприймають глобалізаційні трансформації. Відтак аксіологія

танцю в аспекті сучасного стану та перспектив розвитку етнографічних, культурологічних, мистецтвознавчих досліджень, як і багатьох інших суспільних наук, є виразником та важливим чинником обґрунтування культури. Нині, незважаючи на ультрасучасні засоби зв'язку та інформації, традиції як особливий культуротворчий інструмент аксіології танцю мають потужну здатність не лише впливати на зміст соціальних відносин, а й узагальнювати людський досвід, формувати соціум у його історичній самосвідомості та культурологічній парадигмі.

Література

1. Біленко Т. М. Мовні проблеми в Україні: потенціал єднання чи конфлікту. *Духовне життя українського суспільства: теоретико-методологічні та онтологічні проблеми розвитку* : кол. моногр. : у 3 кн. Дрогобич : Інформ.-ред. від. ДДПУ ім. Івана Франка. Київ, 2009. С. 108–173.
2. Котляревський І. П. Енеїда / мал. А. Базилевича. Київ : Вид-во ФОП Стебеляк, 2012. 272 с.
3. Кулінська Л. Проза Лесі Українки. Київ, 1976. 165 с.
4. Личковах В. А. Філософія етнокультури: теоретико-методологічні та естетичні аспекти історії української культури. Київ : Парапан, 2011. 196 с.
5. Нечуй-Левицький І. С. Твори у двох томах. Т. 2. Київ : Дніпро, 1977. 504 с.
6. Філософський енциклопедичний словник / НАН України. Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; редкол.: В. І. Шинкарук, Є. К. Бистрицький, М. О. Булатов та ін. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

References

1. Bilenko, T. M. (2009). Language problems in Ukraine: the potential for unity or conflict. *Spiritual life of Ukrainian society: theoretical, methodological and ontological problems of development: coll. monogr.: in 3 books Drohobych: Inform.-ed. from. DDPU named after Ivan Franko*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Kotlyarevskiy, I. P. (2012). *Eneida / fig. A. Basilevich*. Kyiv: Publishing House of FOP Stebelyak [in Ukrainian].
3. Kulinska, L. (1976). *Prose by Lesya Ukrainka*. Kyiv [in Ukrainian].
4. Lychkovakh, V. A. (2011). *Philosophy of ethnoculture: theoretical, methodological and aesthetic aspects of the history of Ukrainian culture*. Kyiv: Parapan [in Ukrainian].
5. Nechuy-Levytskyi, I. S. (1977). *Works in two volumes. Vol. 2*. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].
6. Shinkaruk, V. I., Bystriyskyi, E. K., Bulatov, M. O. and others (redcol.) (2002). *Philosophical encyclopedic dictionary / NAS of Ukraine, Institute of Philosophy named after H. S. Skovorody*. Kyiv: Abris [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 04.01.2023
Отримано після доопрацювання 07.02.2023
Прийнято до друку 15.02.2023